

Súhrnné ukazovatele záťaže chorobami

{ Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc
Prof. MUDr. Viera Rusnáková, CSc
PhDr. Marek Psota, PhD

- ⌘ Skupina založená na očakávanej dĺžke života (health expectancies) QALYs a HLYs.. Tieto rozširujú myšlienku očakávanej dĺžky života o fakt, že nepočítajú iba počet rokov, ktorý sa očakáva, že človek prežije, ale snažia sa zistiť, koľko rokov človek prežije v zdraví (bez choroby či invalidity).
- ⌘ Skupina založená na zdravotných deficitoch (health gaps) PYLL a DAL Ys, sú založené na myšlienke predčasnej smrti a rokov strávených v chorobe (invalidite).

Sumárne ukazovatele zdravia

- ⌘ Miera pomerného vplyvu rôznych ochorení a úmrtí na spoločnosť. Zdôrazňuje stratu pre spoločnosť ako výsledok úmrtí v mladosti alebo predčasne.
- ⌘ Hodnota PYLL pre danú príčinu úmrtia je súčtom rokov, ktoré by prežili ľudia, ktorí umreli na danú príčinu, keby sa dožili určitého veku. Vychádzame z koncepcie predčasnej smrti, t. j. smrti, ktorá nastala skôr, než sa štatisticky očakávala.

PYLL

	1 do 70 rokov		1 do 75 rokov	
	PYLL (per 100,000)	% (per 100)	PYLL (per 100,000)	% (per 100)
Infekčné ochorenia	655	3.0	797	2.8
Neoplazmy	9008	41.7	11 933	41.2
Srdcovo-cievne ochorenia	3 374	15.6	5 070	17.5
Mozgovo-cievne ochorenia	958	4.4	1 497	5.2
Respiračné ochorenia	780	3.6	1 196	4.1
Ochorenia tráviaceho systému	1 453	6.7	1 835	6.3
Iné ochorenia	1 609	7.4	2 222	7.7
Násilné úmrtia	3 812	17.6	4 385	15.2
Všetky príčiny	21 649	100	28 935	100

- ⌘ *Vláda dňa 18. decembra 2013 schválila Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030. Ide o základný dokument, ktorý určuje smerovanie zdravotnej politiky v strednodobom aj dlhodobom horizonte.*
- ⌘ *Primárnym motivačným faktorom jeho vytvorenia je snaha realizovať opatrenia na zvýšenie kvality a efektivity poskytovanej zdravotnej starostlivosti a zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov.*

Stratégia v zdravotníctve

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
Verejné zdravie - Zdravotný stav obyvateľstva (Public Health-Health status)	Zdravé roky života (Healthy life years) ¹⁰	Zdravé roky života pri narodení (Healthy life years at birth)	Muži (Males)	Roky (Years)	52,4	61,9	69,7	63
			Ženy (Females)	Roky (Years)	52,1	62,7	69,7	63
	Očakávaná dĺžka života (Life expectancy)	Pri narodení (At birth)	Muži (Males)	Roky (Years)	71,6	76,9	79,7	77,6
			Ženy (Females)	Roky (Years)	78,8	82,4	85,1	83
	Potenciálny počet rokov kratšej dĺžky života (Potential years of life lost)	Všetky príčiny (All causes)	Muži (Males)	Stratené roky na 100 000 ob. (Years lost per 100 000 population)	7 254,00	4 798,00	3 255,00	4 500,00
			Ženy (Females)	Stratené roky na 100 000 ob. (Years lost per 100 000 population)	3 073,00	2 457,00	1 797,00	2 400,00
	Príčiny úmrtnosti (Causes of mortality)	Všetky príčiny smrti (All causes of death)	Ročná báza (Annually)	Počet úmrtí na 100 000 ob. (Deaths per 100 000 population)	1 188,50	852,2	707,3	840,2
		Odvratiteľná úmrtnosť (Amenable mortality)	Ročná báza (Annually)	Počet úmrtí na 100 000 ob. (Deaths per 100 000 population)	187,7	95,1	63,8	94

Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030
<http://www.health.gov.sk/?strategia-v-zdravotnictve>

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030	
		Ochorenia srdcovo-cievnej sústavy (Diseases of the circulatory system)	Ročná báza (Annually)	Počet úmrtí na 100 000 ob. (Deaths per 100 000 population)	674,2	331,2	203,4	328	
		Nádory (Neoplasms)	Ročná báza (Annually)	Počet úmrtí na 100 000 ob. (Deaths per 100 000 population)	261,2	229,7	187,2	187,2	
Verejné zdravie - Podpora verejného zdravia (Public Health - Health promotion)	Nemedicínske determinanty zdravia (Non-medical determinants of health)	Spotreba alkoholu (Alcohol consumption)	Ročná báza (Annually)	Litre na osobu (15+) (Liters per capita (15+))	10,7	9,2	6,2	8,9	
		Spotreba tabaku (Tobacco consumption)	Ročná báza (Annually)	% denných fajčiarov 15+ (% of population aged 15+ who are daily smokers)	19,5	19,5	15	17,3	
		Miera obezity populácie (Level of obese population)	Ročná báza (Annually)	% obéznych z celej populácie (% of obese population)	16,9	18,9	15,4	15,8	
	Prevenia (Prevention)	Imunizácia: Záškrt, tetanus, čierny kašeľ (Immunisation: Diphtheria, Tetanus, Pertussis)			% zaočkovaných detí (% of children immunised)	99	95,2	99	99
		Imunizácia: Osýpky (Immunisation: Measles)			% zaočkovaných detí (% of children immunised)	98	93,9	98,4	98

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
		Imunizácia: Hepatitída B (Immunisation: Hepatitis B)		% zaočkovaných detí (% of children immunised)	99	85,9	98	99
		Imunizácia: Chrípka (Immunisation: Influenza)		% obyvateľov nad 65 rokov (% of population aged 65 years and over)	23,8	52,2	74,6	52,2
		Mamografia, programové dáta (Mammography screening, programme data)		% vyšetrených žien vo veku 50-69 (Percentage of females aged 50-69 screened)	16	54,1	74,1	54,1
		Rakovina krčka maternice, programové dáta (Cervical cancer screening, programme data)		% vyšetrených žien vo veku 50-69 (Percentage of females aged 50-69 screened)	22,9	50,6	70	50,6
Všeobecná / Ambulantná starostlivosť (Primary /	Všeobecní lekári (General practitioners)	Priemerný vek všeobecných lekárov (Average age of General practitioners for adults)		Vek (Age)	53,9			40

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
Outpatient Care)	Všeobecní lekári ako gatekeepers (GPs acting as gatekeepers)	Pacienti odoslaní na vyšetrenie na vyšších úrovniach zdravotnej starostlivosti (Patients transferred to higher levels of care)	-	% návštev pacientov odoslaných na vyššiu úroveň zdravotnej starostlivosti (% of visits transferred to higher level of care)	80%	-	-	30%
	Konzultácie (Consultations)	Návštevy u lekára (Doctors consultations)		Počet na osobu (Number per capita)	11,3	6,4	4	6,4
	Štandardizované klinické procesy (Standardized clinical processes)	Počet implementovaných klinických odporúčaní v praxi (Number of clinical guidelines implemented and forced to use)		% pacientov v ambulantnej starostlivosti liečených podľa klinických odporúčaní (% of patients in ambulatory care treated according to clinical guidelines)	0%			50%
	Farmaceutické produkty a zdravotnícke pomôcky (Excessive pharmaceuticals expenditure)	Celkové výdavky na farmaceutické produkty a zdravotnícke pomôcky (Total expenditure on pharmaceuticals and other medical non-durables)		% z celkových výdavkov na zdravie (% total expenditure on health)	26,4	16,6	8,5	20
	Spotreba liekov (Pharmaceutical consumption)	Antibiotiká (Antibiotics)		Doporučená denná dávka (Daily defined doses)	24,5	21,1	13,2	17,2

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
	Prístup k zdravotnej starostlivosti (Access to healthcare)	Finančný prístup (Financial access)	Súkromné výdavky (Out-of-pocket expenditures)	Podiel z celkových výdavkov v zdravotníctve v % (Share of total exp. in health)	27,2	18,2	9,6	20
	Prevenia (Prevention)	Pacienti, ktorí absolvovali preventívnu prehliadku (Patients with prevention by medical inspection)		Podiel pacientov v % (Share of patients in %)	32			60
Ústavná zdravotná starostlivosť (In-patient care)	Ukončené hospitalizácie (Discharges)	Všetky príčiny (All causes)		Na 100 000 ob. (Per 100 000 population)	21 196,7	16 555,3	11 378,3	15 000
		Choroby obehovej sústavy (Diseases of the circulatory system)		Na 100 000 ob. (Per 100 000 population)	3 333,9	2 081,2	1 053,8	1 800
	Lôžka (Hospital beds)	Celkovo nemocničných lôžok (Total hospital beds)		Počet na 1 000 ob. (Per 1 000 population)	6,4	5,1	2,3	3,5
		Akútna starostlivosť (Curative (acute) care beds)		Počet na 1 000 ob. (Per 1 000 population)	4,7	3,5	1,8	2,5
	Využitie kapacít (In-patient utilisation)	Obložnosť lôžok akútnej starostlivosti (Acute care occupancy rate)		% z disponibilných lôžok (% of available beds)	66,5	75,2	91	85

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
	Stav budov (Obsolescent hospital infrastructure)	Priemerný vek nemocničných budov (Average age of hospital buildings)		Roky (Years)	42			25
	Priemerná dĺžka hospitalizácie (Average length of stay)	Všetky príčiny (All causes)		Dni (Days)	7,3	7	4,3	5,8
		Akútna starostlivosť (Acute care)		Dni (Days)	6,6	6,2	4,2	5
	Štandardizované klinické procesy (Standardized clinical processes)	Počet implementovaných klinických odporúčaní v praxi (Number of clinical guidelines implemented and forced to use)		% pacientov v ústavnej starostlivosti liečených podľa klinických odporúčaní (% of patients in hospital care treated according to clinical guidelines)	0%			30%
	Výskum a vývoj (Research and development)	Počet univerzitných nemocníc zapojených do výskumných programov spolu s univerzitami, Slovenskou akadémiou vied, zahraničnými fakultnými nemocnicami a súkromným subjektmi (Number of teaching hospitals operating in research programs with universities, Slovak Academy of Science, foreign teaching hospitals and private companies)		Počet	0			3

Kľúčové oblasti zdravia (Health sector area of concern)	Oblasť indikátorov (Area of indicators)	Premenná (Variable)	Premenná 2 (Variable 2)	Jednotka (Unit)	SK	OECD priemer	TOP 5 OECD	Cieľový stav / Target index - rok 2030
	Udržateľnosť zdravotníckeho systému (Health system financial stability)	Operatívny zisk nemocníc (Operational profit of hospitals)	-	Milión EUR (Million EUR)	-116	-	-	120
Elektronické zdravotníctvo (eHealth)	Elektronická zdravotná dokumentácia (Electronic health documentation)	Pripojených PZS do Národného zdravotníckeho IS (Providers of health services involved in system)		%	0	20	95	99
		Elektronické zdravotné knižky občanov (Population with eHealth accounts)		%	0	25	95	99
		Počet zápisov do elektronickej zdravotnej knižky (Number of entries into eHealth record)		Miliónov ročne (Millions per year)	0	-	-	350
	Elektronická medikácia (Electronic medication)	Počet položiek na e-receptoch (Number of items on eRecipes)		Miliónov ročne (Millions per year)	0	-	-	215
	Propagácia zdravia (Health promotion)	Návštevy Národného zdravotného portálu (Visits of National health portal)		Mesačný počet návštev v tisícoch (Number of visits per month)	0	-	-	2300

- ⌘ Najnovšie globálne, regionálne a národné odhady rokov života štandardizovaných na invaliditu (DALY), stratených rokov života (YLL) a rokov stratených v dôsledku postihnutia (YLD).
- ⌘ Výsledky spolu s metodikou výpočtu nájdete na stránke WHO http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/estimates/en/index2.html

Záťaž chorobami. Odhady 2000-2012

	A	B	C	D	E	F	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
1	Global Health Estimates (GHE) 2014: DALYs by age,															
2	Region: European Region															
3	Year: 2012															
4																
5						Sex	Male									
6						Age group	0-27 days	1-59 months	5-14 years	15-29 years	30-49 years	50-59 years	60-69 years	70+ years	Total	
7	Population (thousands)						481	27 925	52 734	95 216	127 745	56 827	39 240	37 084	437 252	
8	Live births (thousands)															
9	GHE code	GHE cause category														
10	0	All Causes					3 519 729	4 471 388	3 833 685	16 206 662	36 903 429	31 341 718	30 479 052	45 409 676	172 165 339	
11	1	I. Communicable, maternal, perinatal and nutritional					2 632 127	2 453 629	802 934	1 310 571	3 763 605	1 952 870	1 128 111	1 522 470	15 566 317	
12	2	A. Infectious and parasitic diseases					59 895	817 106	242 750	818 576	3 072 752	1 252 261	600 109	512 542	7 375 991	
13	3	1. Tuberculosis					806	3 156	5 193	212 682	861 036	341 507	120 019	59 559	1 603 958	
14	4	2. STDs excluding HIV					6 414	10 918	4 487	86 222	51 054	3 084	2 061	2 130	166 370	
15	5	a. Syphilis					6 414	10 918	1 397	2 495	4 654	2 735	2 055	2 108	32 776	
16	6	b. Chlamydia					0	0	2 319	63 863	27 848	251	7	2	94 290	
17	7	c. Gonorrhoea					0	0	771	19 863	18 552	97	0	19	39 302	
18	8	d. Trichomoniasis					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
19	9	e. Other STDs					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20	10	3. HIV/AIDS					163	13 630	8 422	327 524	1 864 106	695 457	271 518	48 342	3 229 162	
21	11	4. Diarrhoeal diseases					4 402	446 331	34 875	46 789	78 713	54 917	49 160	101 219	816 406	
22	12	5. Childhood-cluster diseases					12 723	44 269	2 965	900	900	1 167	142	304	63 370	
23	13	a. Whooping cough					1 990	41 455	382	213	259	664	0	15	44 978	
24	14	b. Diphtheria					141	1 158	495	22	0	55	0	8	1 879	
25	15	c. Measles					0	1 647	1 892	483	308	109	19	22	4 480	
26	16	d. Tetanus					10 592	9	197	183	334	339	123	258	12 035	
27	17	6. Meningitis					1 367	93 367	54 054	64 327	71 286	30 052	24 590	35 071	374 114	
28	18	7. Encephalitis					95	25 862	12 880	13 333	12 872	7 684	4 978	5 107	82 811	
29	19	8. Acute hepatitis B					1 205	14 919	2 608	5 742	12 119	9 485	8 689	6 276	61 043	
30	20	9. Acute hepatitis C					0	185	241	1 322	30 168	26 721	14 437	21 621	94 695	
31	21	10. Parasitic and vector diseases					1 294	16 746	8 264	6 837	6 883	3 364	2 592	3 419	49 399	
32	22	a. Malaria					0	16	49	363	710	566	201	78	1 983	
33	23	b. Trypanosomiasis					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
34	24	c. Chagas disease					0	0	0	0	16	14	21	15	66	
35	25	d. Schistosomiasis					0	0	0	23	16	35	10	5	89	
36	26	e. Leishmaniasis					423	8 991	2 824	1 933	1 435	533	358	324	16 821	
37	27	f. Lymphatic filariasis					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
38	28	g. Onchocerciasis					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
39	29	h. Leprosy					0	0	1	87	3	1	1	25	118	
40	30	i. Dengue					859	5 981	2 350	2 283	2 342	1 017	861	1 069	16 762	
41	31	j. Trachoma					0	0	0	0	0	0	0	0	0	
42	32	k. Rabies					13	1 758	3 040	2 148	2 361	1 198	1 139	1 903	13 560	

- ⌘ Preštudovať si kapitolu
- ⌘ Urobiť postupy popísané v kapitole
- ⌘ Prezrieť si databázu WHO, upraviť do formátu vhodného pre LibreOffice databázu a demonštrovať na budúcej hodine

Záver